

Pihtiputaan kunnan tiedote liittyen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle tehtyyn kanteluun tuulivoimahankkeissa

Tiivistelmä:

Pihtiputaan kunnasta on tuulivoimahankkeisiin liittyen tehty hallintokantelu Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle 6.9.2023. Aluehallintovirasto on ratkaissut asian 11.10.2023 eikä kantelu anna aluehallintovirastolle aihetta toimenpiteisiin. Pihtiputaan kunta on laatinut vielä asiaa täydentävän tiedotteen, jossa otetaan kantaa tarkemmin kantelussa esitettyihin väitteisiin.

Pihtiputaan kunnan näkemyksen mukaan aluehallintoviraston ratkaisu selkeyttää monia julkisessa keskustelussa esiintyneitä väitteitä ja niihin liittyviä vastauksia.

Kantelu ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ratkaisu

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle tehtiin 6.9.2023 hallintokantelu Pihtiputaan kunnan toiminnasta ja päätöksenteosta liittyen paikkakunnalla valmisteilla oleviin tuulivoimahankkeisiin. Aluehallintovirasto on ratkaissut asian 11.10.2023. Ratkaisun mukaisesti kantelu ei anna aluehallintovirastolle aihetta toimenpiteisiin. Lisäksi kantelun käsittely aluehallintovirastossa päättyy.

Kantelun sisältö ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston vastaukset

Kantelukirjeen mukaan Pihtiputaan kunnan toiminnassa on ilmennyt lukuisia seikkoja, jotka huolestuttavat kuntalaisia. Lisäksi kuntalaisten oikeus osallisuuteen heitä koskevassa päätöksenteossa on näiden seikkojen myötä vakavasti vaarantunut. Kantelussa on pyydetty aluehallintovirastoa puuttumaan asiaan ja ohjaamaan Pihtiputaan kunnan viranomaisia toimimaan jatkossa toisin. Alla on esitetty eritellysti kantelukirjeen väittämä, aluehallintoviraston vastaus sekä Pihtiputaan kunnan täydennys asiassa.

1) Kantelukirjeen väittämä osallisuudesta

Kantelukirjeessä esitettiin väittämiä siitä, että *kunta ei järjestä kuntalaisille keskustelutilaisuuksia tuulivoimahankkeista, ja että yksittäiset tuulivoimahankekohtaiset keskustelutilaisuudet ovat riittämätön tapa osallistaa kuntalaisia tuulivoimahankkeiden valmisteluun*. Kantelun mukaan tämä johtaa siihen, että *kokonaiskuva jää kaikilta, jopa valtuutetuilta hyvin hataraksi, kun hankkeet esitellään yksitellen*.

Aluehallintoviraston vastaus:

Aluehallintovirasto on ratkaisussaan tarkastellut Pihtiputaan kunnan tiedottamisvelvollisuutta kuntalain, hallintolain ja maankäyttö- ja rakennuslain näkökulmasta. Aluehallintoviraston mukaan *kantelun perusteella*

ei ole syytä epäillä, että Pihtiputaan kunta olisi laiminlyönyt kantelussa esitetyissä keskeneräisissä kaavoitusprosesseissa tiedotus- tai vuorovaikutusvelvollisuuttaan.

Pihtiputaan kunnan täydennys asiassa:

Pihtiputaan kunta järjestää kunkin YVA- ja kaavaprosessin yhteydessä kolme yleisötilaisuutta; vireilletulo-, luonnos- ja ehdotusvaiheessa. Kaikissa yleisötilaisuuksissa käydään johdantona läpi kaikkien kunnassa vireillä olevien tuulivoimahankkeiden kokonaistilanne. Sen lisäksi kaavakohtaisesti käydään läpi käsiteltävän kaava- ja YVA-menettelyn sen hetkinen tilanne ja sisältö. Tilaisuudet ovat avoimia kaikille kuntalaisille. Niin ikään kaavoituskatsauksessa käydään läpi kunnassa vireillä olevat kaavat. Vuonna 2023 kaavoituskatsauksesta julkaistiin paikallislehdessä laaja katsaus. Kaavoituskatsaus julkaistaan vähintään kerran vuodessa. Lisäksi tuulivoimakaavoista tiedotetaan kaikista kaavan vaiheista kaava-alueella ja siitä noin kilometrin etäisyydellä sijaitsevien kiinteistöjen omistajia kirjeitse. Viimeksi mainittu tiedottaminen ei ole lakisäätteistä tässä laajuudessa.

2) Kantelukirjeen väittämä tuulivoimahankkeiden tuonnista kunnanhallituksen päätöksentekoon

Kantelussa on esitetty väittämä, jonka mukaan tuulivoimahankkeet tuodaan kerta toisensa jälkeen kiireellisenä lisälistalla kunnanhallituksen kokouksiin. Kantelun mukaan tämä ei ole hyvän hallintotavan mukaista. Lisäksi kantelussa väitetään, etteivät kunnanhallituksen jäsenetkään ehdi perehtyä näihin merkittäviin hankkeisiin juuri lainkaan, kun ne tulevat kokouslistalle kerta toisensa jälkeen viime tipassa. Kunnanvaltuutettujen oman oikeusturvan vuoksi heillä tulisi olla riittävän pitkä perehtymisaika kokouslistan asioihin.

Aluehallintoviraston vastaus:

Aluehallintovirasto on ratkaisussaan tarkastellut asiaa kuntalain sekä Pihtiputaan kunnan hallintosäännön näkökulmasta. Tarkastelun perusteella Pihtiputaan kunta on toiminut lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja Pihtiputaan kunnan hallintosäännössä on siten määrätty, että kunnanhallitus tai muu kunnan toimielin voi harkintansa mukaan ottaa kokouksessaan käsiteltäväksi asioita kokouskutsun ulkopuolelta, eli niin sanotulla lisälistalla. Aluehallintovirasto otti vastauksessa myös kantaa siihen, että päättäjille on annettava riittävä aika perehtyä sekä lisälistalta päätöksentekoon otettaviin asioihin että itse päätösehdotuksiin.

Pihtiputaan kunnan täydennys:

Pihtiputaan kunta haluaa täydentää aluehallintoviraston vastausta ottamalla kantaa tarkemmin kantelussa eriteltyihin päätöksiin ja siihen menettelyyn, miten asiat on tuotu päätöksentekoon. Alla on listattuna kantelussa eriteltyt päätökset sekä asiaan liittyvä päätöksentekomenettely:

- 05.12.22 § 277 Kangasjärven hanke:
  - lisälista toimitettu 1.12.2022 / päätösehdotus on ollut lisälistalla
- 05.12.22 § 278 Varisvuoren hanke:
  - lisälista toimitettu 1.12.2022 / päätösehdotus on ollut lisälistalla
- 20.03.23 § 68 Leppäkangas:
  - lisälista toimitettu 17.3.2023 / päätösehdotus on ollut lisälistalla
- 12.06.23 § 155 Uusimo:
  - lisälista toimitettu 8.6.2023 / päätösehdotus on ollut lisälistalla
- 12.06.23 § 156 Kangasjärvi:
  - lisälista toimitettu 8.6.2023 / päätösehdotus on ollut lisälistalla

- 02.05.23 § 107 Kunnan lausunto maakuntakaavaan:
  - lisälista toimitettu 28.4.2023 / päätösehdotus on ollut lisälistalla, täydennetty kokouksessa maakotka-kommenteilla
- 04.09.23 § 193 Kunnan lausunto Fingridin kantaverkon kehittämissuunnitelmaan:
  - lisälista toimitettu 1.9.2023 / päätösehdotus on ollut lisälistalla

Edellä mainitun listauksen mukaiset, päätöksenteon kohteena olleet asiat on tuotu Pihtiputaan kunnanhallituksen tietoon vähintään 3 vuorokautta ennen varsinaista kokousta. Myös päätösehdotus on annettu lisälistan toimittamisen yhteydessä. Vaikka laki mahdollistaa käsittelyn kiireellisenä, on lisälistan toimittamisella hyvissä ajoin pyritty varmistamaan hallituksen jäsenten perehtymismahdollisuutta ennen päätöksentekoa. Asian ottamisesta kiireellisenä käsittelyyn tehdään aina erillinen päätös. Kunnanhallitus voi myös päättää olla käsittelemättä asiaa, mikäli perehtymisaika olisi riittämätöntä.

3) Kantelukirjeen väittämä Elämjärven ja Saanin rantaosayleiskaavoista

Kantelussa esitetyn väittämän mukaan *Pihtiputaan kunta ei ole lukuisista alueen asukkaiden pyynnöistä huolimatta saattanut lainvoimaiseksi Elämjärven ja Saanin rantaosayleiskaavoja*. Kantelussa on myös pyydetty *aluehallintoviraston tutkivan tämän asian, ja ohjeistavan kuntaa, että rantaosayleiskaavat tulee saattaa valmiiksi viipymättä kunnanvaltuuston käsittelyn kautta*.

Aluehallintoviraston vastaus:

Aluehallintovirasto on tarkastellut asiaa maankäyttö- ja rakennuslain näkökulmasta, ja aluehallintoviraston mukaan *kunnalla on käytössään itsehallintoonsa kuuluva laaja harkintavalta, mitä kaavahankkeita se edistää ja mitä ei*. Aluehallintoviraston mukaan *kantelun perusteella ei ole syytä epäillä, että Pihtiputaan kunta olisi menetellyt asiassa lainvastaisesti*.

Pihtiputaan kunnan täydennys:

Elämjärven ja Saanin rantaosayleiskaavojen osalta on tehty arkeologinen inventointi, luonto- ja maisemaselvitys sekä rakennetun ympäristön inventointi. Itse kaavoitus ei ole vielä kuitenkaan käynnistynyt, eikä se voi näin ollen olla lainvoimainenkaan. Pihtiputaan kunta edistää kaavaa mahdollisimman pian, kuitenkin käytössä olevien resurssien puitteissa.

4) Kantelukirjeen väittämä tuulivoimalan perustusten purkamisen laittomuudesta

Kantelussa on esitetty väittämä, jonka mukaan *kunta kaavoittaa alueita, joille tuulivoimayhtiö sopii lainvastaisia sopimuksia* ja esitetty kysymys siitä *voiko kunta olla hyväksyvänsä osapuolena lainvastaisessa toiminnassa*. Kantelun mukaan tuulivoimalahankkeissa solmitut vuokrasopimukset eivät sisällä riittävää purkuvakuutta tuulivoimalan perustusten purkamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Tämä johtaisi kantelun mukaan siihen, että purkamisesta aiheutuvat kustannukset jäisivät viime kädessä veronmaksajien maksettavaksi. Lisäksi kantelussa on esitetty väittämä, jonka mukaan tuulivoimaloiden käyttöään päättyessä niiden perustukset jätetään paikoilleen maan alle maisemoituina. Sopimuksissa on tavallisesti lisänä lauseke ”ellei sen hetkinen lainsäädäntö muuta edellytä”. Menettely on väitetty rikkovan jätelakia.

Aluehallintoviraston vastaus:

Aluehallintovirasto on ratkaisussaan viitannut ympäristöministeriön muistioon, jossa todetaan, että tuulivoimaloiden purkamisesta ei ole Suomessa erityislainsäädäntöä. Voimaloiden purkamiseen liittyvät oikeudelliset kysymykset ratkaistaan osapuolten välisten sopimusten ja yleisen rakentamista, ympäristönsuojelua ja jätehuoltoa koskevan lainsäädännön perusteella. Tuulivoimalan perustusten purkamisesta voidaan sopia maanomistajan ja tuulivoimayhtiön välisessä maanvuokrasopimuksessa. Tuulivoimayhtiö voidaan sopimuksessa velvoittaa asettamaan vakuus tuulivoimalan ja sen perustusten purkamisen turvaamiseksi siinä tapauksessa, että yhtiö ei maksukyvyttömänä kykenisi hoitamaan purkamista. Lisäksi tuulivoimalan rakentamista koskevassa rakennusluvassa voidaan määrätä käytön lopettamisen yhteydessä tapahtuvasta purkamisesta. Muistion mukaan tyypillisessä tilanteessa vain tuulivoimalan maanpäälliset osat puretaan ja voimalan perustukset jätetään paikalleen ja maisemoidaan tuulivoimayhtiön toimesta ja kustannuksella. Muistion perusteella ei ole täysin selvää, sovelletaanko käytöstä poistetun tuulivoimalan perustuksiin jätelainsäädäntöä. Arvioitaessa perustusten jäteluonnetta ja tuulivoimayhtiön vastuuta merkitystä tulee antaa sille, aiheuttavatko perustukset jätedirektiivissä ja jätelaissa tarkoitettua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, kuten putoamisvaaraa, tai roskaamiskiellon vastaista maiseman rumentumista tai muuta kielteistä seurausta. Muistion mukaan tuulivoimatoiminnan päättymiseen sekä mahdollisiin purkamatta jääviin voimaloihin ja niiden perustuksiin ei sen sijaan sellaisenaan ja nykytiedon valossa yleensä liity ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Aluehallintovirasto ei ole kantelumenettelyssä ottanut kantaa yksityisten maanomistajien ja tuulivoimayhtiön välisen yksityisoikeudellisen maanvuokrasopimuksen lainmukaisuuteen. Aluehallintovirasto on ratkaisussaan todennut yleisesti, että voimassa olevassa lainsäädännössä ei säädetä purkuvakuuksista. Kunta ei voi kaavoitusmenettelyn kautta puuttua maanvuokrasopimuksen sisältöön. Kunta ei voi myöskään määrätä purkuvakuuden suuruudesta.

Pihtiputaan kunnan täydennys:

Pihtiputaan kunnalla ei ole täydennettävää aluehallintoviraston asiassa lausumaan.